

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Vår referens/dnr:
Ola Brinnen
58/2016

Er referens/dnr:
A2016/00736/ARM

Stockholm den 1 juli 2016

Remissvar

Entreprenörsansvar och svenska kollektivavtalsvillkor vid utstationering (Ds 2016:6)

Sammanfattning

Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget i sin helhet.

Regeringen har inte kunnat visa att det förekommer problem i Sverige med betalning av löner i kedjor av underentreprenörer, vilket även anges i promemorian. Svenskt Näringsliv anser därför att det är anmärkningsvärt att regeringen vill genomföra så ingripande åtgärder i den fria rörligheten för tjänster för att komma tillrätta med ett problem vars existens är oklar.

- Förslaget är en onödig överimplementering och är inte förenligt med den svenska modellen där förhållandena på arbetsmarknaden löses efter förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter.
- Förslaget behandlar oorganiserade utstationerade och svenska arbetstagare olika då de inte omfattas av samma entreprenörsansvar.
- Förslaget att entreprenörsansvar även ska leda till ansvar för skatter och avgifter strider mot skattelagstiftningen då annan än arbetsgivare åläggs ansvaret.
- Ett primärt ansvar skapar inget incitament för en arbetsgivare och en arbetstagare att först försöka lösa dispyten själva, innan kravet riktas mot en annan entreprenör.

- Förslaget är inte tillräckligt transparent avseende frågan om rimliga kontrollåtgärder. Detta betyder att det skapas en betydande rättsosäkerhet för alla inblandade.
- Förslaget innebär en inskränkning av egendomsskyddet i Europakonventionen.
- Förslaget missgynnar och stänger ute utländska företag genom att hårdare krav ställs på dem än på svenska företag. Förslaget innebär även ett omotiverat intrång i avtalsfriheten. Det kan därför ifrågasättas om förslaget är förenligt med Sveriges internationella åtaganden.
- Slutligen anser Svenskt Näringsliv att förslaget står i strid med den svenska modellen genom att även oorganiserade arbetstagare kan göra gällande rättigheter enligt kollektivavtal. Detta underminerar såväl kollektivavtalen som parternas ställning på arbetsmarknaden.

3. Rätt till kollektivavtalsvillkor

3.2.1 Rätt för utstationerade arbetstagare till kollektivavtalsvillkor

Den svenska modellen kännetecknas sedan länge av att anställningsvillkoren i så stor utsträckning som möjligt regleras av arbetsmarknadens parter med en så låg grad av statlig inblandning som möjligt. Ingående och tolkning av kollektivavtalen är parternas ansvar och tvister avseende reglernas tolkning löses av domstolar utan inblandning av myndigheter.

Av § 26 Medbestämmandelagen följer att kollektivavtal binder, inte bara de undertecknande parterna, utan även dess medlemmar. Övriga, d.v.s. utanför stående arbetstagare, kan inte utkräva rättigheter enligt kollektivavtalet. Denna regel är grundläggande för kollektivavtalssystemet. Om även icke-medlemmar ska tillerkännas rättigheter i kollektivavtalet undergrävs kollektivavtalens ställning som villkorsreglerande instrument på arbetsmarknaden.

Förslaget innebär även ett missgynnande av utländska företag eftersom de påtvingas skyldigheter som svenska företag i motsvarande situation slipper. Svenskt Näringsliv anser inte att förslaget i denna del grundar sig på ett tvingande skäl av allmänintresse, vilket utvecklas i p 4.3 nedan. Inte heller är förslaget nödvändigt för att uppnå målet att skydda utstationerade utanförstående arbetstagare. Detta särskilt med tanke på att promemorian inte kunnat visa att det finns ett reellt problem som behöver lösas. En utstationerad oorganiserad arbetstagare kan, precis som en inhemsk arbetstagare, välja att gå med i facket och på så sätt komma i åtnjutande av rättigheterna enligt kollektivavtalet. Det saknas behov av att göra en särskild reglering för utstationerade oorganiserad arbetstagare

Slutsatsen av detta blir ett incitament för en arbetsgivare att inte ingå kollektivavtal frivilligt, eftersom han då blir tvungen att tillämpa hela kollektivavtalet gentemot utstationerade arbetstagare. Om arbetsgiven däremot ingår kollektivavtal efter stridsåtgärder kommer han i ett bättre läge eftersom han då endast blir bunden av "den hårda kärnan". En utstationerad arbetstagare kan också få alla rättigheter enligt ett kollektivavtal utan att vara medlem i en facklig organisation. Detta är främmande för den svenska modellen och riskerar att urholka den.

Förslaget kan komma att få motsatt effekt än den avsedda genom att utstationerande företag framdeles kommer välja att bara tillämpa den hårda kärnan och inte frivilligt ingå svenska kollektivavtal.

4. Entreprenörsansvar

Svenskt Näringsliv anser att det helt saknas skäl att införa ett entreprenörsansvar och avstyrker därför förslaget på samma grund som framfördes i remissvaret "tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet del II (SOU 2015:38):

Förslaget innebär en omotiverad överimplementering av det bakomliggande EU-direktivet. Det innebär att betalningsansvar flyttas till skötsamma, seriösa företag från mindre skötsamma företag och att den fria rörligheten för tjänster motverkas. Det saknas fakta för att det existerar problem av sådan omfattning att förslaget är motiverat. Vidare innebär förslaget att prisnivån inom branschen pressas upp då företag måste kompensera sig för en ökad betalningsrisk. Konkurrensen sneddrivs och regelverket blir krångligt och dyrbart för berörda företag.

Som framgår av promemorian (sid 52) är det en fråga om det överhuvudtaget förekommer problem med betalning av löner i kedjor av underentreprenörer i Sverige. Promemorian bekräftar även att "Den verkliga omfattningen av problemet är inte helt utredd". Mot den bakgrunden är det fel att införa en så ingripande förändring i det svenska systemet som entreprenörsansvar innebär. Förslaget synes bygga på antaganden om ett problem som förstoras samtidigt som invändningar emot förslaget "inte bör överdrivas" (sid 57 och 58).

Svenskt Näringsliv erinrar om att det redan i dag finns lagregler, myndigheter och domstolar för den situationen att ett företag inte betalar lön till sina anställda. Genom förslaget övervältras ansvaret för att rätt ska skipas från dessa myndigheter och domstolar till seriösa företag.

Vidare kan påminnas om att parterna i byggbranschen tecknat ett kollektivavtal för att hantera frågor om entreprenörsansvar varför behovet av lagstiftningen inte föreligger. Förslaget innebär därför ett stort och omotiverat ingrepp i den partsmodell som regeringen säger sig vilja värna.

4.2 Ett entreprenörsansvar inom bygg- och anläggningsverksamhet

Eftersom tillämpningsdirektivet inte kräver ett entreprenörsansvar inom anläggningsverksamhet, är det inte nödvändigt att lagstifta om det. Den enda anledning som anges är att "med hänsyn till att underentreprenader är vanliga inom bygg- och anläggningsverksamhet bör ett entreprenörsansvar införas där" (sid 62). Det redovisas sålunda inte att det finns något behov utan grunden är bara att det förekommer underentreprenader inom anläggningsverksamhet. Förefintligheten av underentreprenader innebär rätteligen inte automatiskt att det förekommer missförhållanden. Mot den bakgrunden är förslaget i denna del anmärkningsvärt.

4.3 Ett entreprenörsansvar för utstationerade arbetstagare

Svenskt Näringsliv anser för det första att det saknas belägg för att det skulle finnas särskilda problem för utstationerade att få ut sin lön.

Som framgår av promemorian är omfattningen av problemet med att utstationerad arbetskraft inte får ut sin lön "inte helt utredd" (sid 52). Mot den bakgrunden är det svårt att se hur en inskränkande lagstiftning kan grundas på hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Inte heller går det att hävda att inskränkningen i den fria rörligheten uppfyller de fyra förutsättningarna enligt artikel 56 EUF-fördraget då förslaget inte kan anses motiverat utifrån ett tvingande allmänt intresse, eftersom reglerna avser att tillämpas endast på utstationerad oorganiserad arbetskraft. Detta framgår av Lavaldomen: "Medlemsstaterna kan vidare enligt artikel 3.10 första strecksatsen i direktiv 96/71 med iakttagande av fördraget ålägga företagen arbets- och anställningsvillkor på andra områden än de som särskilt anges i artikel 3.1 första stycket a-g, *om bestämmelserna rör ordre public och tillämpas på inhemska företag och företag från andra medlemsstater på samma villkor.*"¹

Inskränkningen är vare sig ägnad att säkerställa det mål som eftersträvas eller nödvändig. Finns inget dokumenterat problem kan det heller inte vara nödvändigt att lagstifta för att lösa det! Förslaget riskerar att hindra eller försvåra för utländska entreprenörer att utstationera personal till Sverige eftersom det anlitaende företaget kan tvingas betala de utstationerades lön, något som inte kommer gälla vid anlitaende av inhemska företag.

4.4 Ett ansvar i flera led – ansvariga subjekt

Enligt Svenskt Näringsliv finns ingen anledning att gå utöver vad tillämpningsdirektivet föreskriver: ett entreprenörsansvar i ett led. Att utvidga ansvaret till flera led skapar en rättsosäker situation för en entreprenör. Denne kan förvisso exculpera sig efter att ha vidtagit rimliga kontrollåtgärder enligt förslaget men företaget kan inte på förhand veta om dessa rimliga kontrollåtgärder är tillfyllest och kommer hålla vid en rättslig prövning. Promemorian anför vidare att kontroll av ett annat företag längre

¹ Mål C341/05, Laval un Partneri Ltd ./ Svenska Byggnadsarbetareförbundet m fl. p. 82.

ned i kedjan underlättas genom entreprenadavtalet. Emellertid är det inte särskilt sannolikt att en entreprenör kommer att skriva på ett entreprenadavtal innan rimliga kontrollåtgärder har vidtagits och kan därför inte stödja sig på det vid sin undersökning.

Om meningen är att den ursprungliga beställaren inte bör kunna hållas ansvarig för entreprenörsansvaret bör förslaget § 7b kompletteras i det avseendet. Så som lagtexten är utformad i promemorian är inte den avgränsningen särskilt tydlig.

4.6 Ett primärt ansvar

Svenskt Näringsliv delar inte promemorians förslag utan anser att, om ett entreprenörsansvar införs, detta bör vara subsidiärt. Förslaget innebär att en utstationerad arbetstagare kan rikta sitt krav mot en entreprenör högre upp i en entreprenadkedja utan att först ens försökt få betalt av sin arbetsgivare. Möjligheten att kräva entreprenörsansvar infaller samtidigt som lönen förfaller till betalning. Svenskt Näringsliv anser att en arbetstagare som inte fått sin lön på förfallodagen rimligen först måste få klarhet i om detta beror på ett misstag eller liknande. Arbetsgivaren bör även rimligen få en chans att själv lösa problemet innan ett entreprenörsansvar aktualiseras. Som förslaget ser ut kan entreprenörsansvaret användas i rent chikanöst syfte. Det är inte ens säkert att den felande löneutbetalningen beror på arbetsgivaren, utan kan mycket väl bero på omständigheter som arbetstagaren själv är ansvarig för, som t.ex. angivande av fel bankkonto, kvittning eller utmätning enligt Utsökningsbalken kap 7, för att bara ange några exempel.

Invändningen att ett subsidiärt ansvar skulle lägga en allt för tung börda på arbetstagare, att först söka få betalt av sin arbetsgivare och därmed kanske tvingas till en tids- och kostnadskrävande process anser Svenskt Näringsliv måhända kan stämma men eftersom den entreprenör, mot vilken kraven riktas, kan göra samma invändningar som arbetsgivaren föreligger samma risk för tid- och kostnadsdrivande processer även vid aktualiserande av ett entreprenörsansvar.

4.8 Förfarande och preskription

Svenskt Näringsliv anser att tiden för talans väckande (ett år) är för lång. Beroende på när i ett projekt kravet framställs kan det mycket väl vara så att arbetet är avslutat och vissa företag därför kanske lämnat landet. Företaget kan därför få svårigheter att utreda och motbevisa påståendet om en fordran. Företagen har även ett intresse av att så fort som möjligt få klarhet i vilka kostnader ett projekt har. Mot den bakgrunden är ett år för talans väckande för lång tid.

4.9 Rimliga kontrollåtgärder

Svenskt Näringsliv ser det som en förbättring, jämfört med tidigare förslag, att det införs en möjlighet att befria sig från entreprenörsansvaret genom att genomföra rimliga kontrollåtgärder. Emellertid bör sådana kontrollåtgärder endast omfatta "öppna källor" d.v.s. myndigheter, som t ex Skatteverket. Det ska inte krävas att bokföringen, eller annan företagsintern dokumentation, kontrolleras hos en tilltänkt underentreprenör. Det vore att gå allt för långt och det finns ingen legal rätt för en uppdragsgivare att kräva att en tilltänkt underentreprenör visar sin bokföring.

Det är heller inte ovanligt att en uppdragsgivare och en underentreprenör även från tid till annan är konkurrenter. Att då kräva att en uppdragsgivare ska få tillgång till bokföringen kan hämma konkurrensen och ge uppdragsgivaren insyn i en kommande konkurrents affärsförhållanden, information som senare kan användas i t ex en upphandling där bägge företagen tävlar om en och samma affär.

I promemorian (sid 90) hänvisas till att en uppdragsgivare kan skaffa sig bättre insyn i förhållandena hos en anlitad underentreprenör samt hos underentreprenörer i senare led genom bestämmelser i underentreprenörsavtal. Det är nog regelmässigt så att parterna inte ingår ett underentreprenörsavtal förrän rimliga kontrollåtgärder har vidtagits. Vid tidpunkten för när kontrollen ska genomföra finns därför inte något underentreprenörsavtal att stödja sig mot.

Det framgår inte av lagtextförslaget eller promemorian vid vilket tillfälle som kontrollåtgärderna ska vidtas men det får antas att det är innan en underentreprenör anlitas. Det skulle vara önskvärt att det tydliggjordes att det är förhållandena vid tidpunkten för kontrollen som är avgörande. Senare inträffande förändringar ska inte tillmätas någon betydelse. Om avsikten med förslaget är att det föreligger en kontinuerlig kontrollskyldighet bör detta tydligt uttryckas.

Inte heller sprider promemorian något ljus över frågan om vad en beställare förmodas söka efter vid vidtagande av kontrollåtgärderna, eller vad som förväntas bli hans agerande om han finner något att anmärka på. Ska en beställare avhållas sig från att anlita en entreprenör för att entreprenören t.ex. har en skattetvist eller en tvist om kollektivavtalstolkning i Arbetsdomstolen? Vad utgör enligt regeringen en sådan omständighet som ska få medföra att beställaren inte är befriad från entreprenörsansvar? Som förslaget är utformat skapas betydande rättsosäkerhet för alla i en entreprenörkedja.

Det är Svenskt Näringslivs uppfattning att, om förslaget genomförs, det är till gagn för alla att omfattningen på rimliga kontrollåtgärder klart och tydligt angivits i den tilltänkta lagen. Ingen är behjälpt av otydlighet i en så viktiga fråga som omfattningen på rimliga kontrollåtgärder. Det ligger sålunda i allra högsta grad i ett utstationerande företags intresse att det på förhand äger full kännedom om omfattning och innebörden av "rimliga kontrollåtgärder". Företaget måste veta vad de ska leva upp

till för att överhuvudtaget kunna agera på den svenska marknaden. Förslaget innebär brister i transparens och tydlighet i det avseendet.

4.10 Avvikelse i kollektivavtal

Svenskt Näringsliv instämmer i förslaget att lagen bör vara semidispositiv, d v s att de centrala parterna ska kunna gör avsteg från lagen.

4.11 Ett tänkbart alternativ – tvingande till arbetstagarens fördel.

Den svenska modellen bygger på att arbetsmarknadens parter träffar överenskommelser som är bäst lämpade för dem, i just deras bransch, med ingen eller minimal inblandning av lagstiftaren. Förslaget att reglerna ska vara tvingande till arbetstagarens fördel skulle effektivt eliminera branschanpassningar av entreprenörsansvaret och vara i strid med den svenska modellen. Detta alternativ skulle även medföra att det kollektivavtal om entreprenörsansvar som parterna inom byggbranschen redan infört skulle kunna strida mot lagen.

Svenskt Näringsliv ser naturligtvis såväl för- som nackdelar med de två alternativa förslagen i 4.10 och 4.11 men sammantaget blir slutsatsen att om lagstiftaren avser att införa entreprenörsansvar är alternativet med semidispositivitet (4.10) att föredra.

4.14 Ansvar för skatter och avgifter till det allmänna

I promemorian argumenteras för att det inte behövs några författningsändringar när det gäller ansvar för skatter och avgifter till det allmänna i anledning av förslaget om entreprenörsansvar. I motiven sägs vidare att den ersättning som en entreprenör betalar till en underentreprenörs anställda i Sverige bör betraktas som ersättning för utfört arbete. Det framgår inte närmare vilket stöd som finns för antagandet att ersättningen bör betraktas som ersättning för utfört arbete.

Mot bakgrund av den utredning som presenteras kan Svenskt Näringsliv inte dela uppfattningen i promemorian. Svenskt Näringsliv anser i stället att en betalning grundad på solidariskt ansvar för en annan persons lönekostnader (entreprenörsansvar) inte bör kunna tolkas som ersättning för arbete i skatteförfarandelagens mening.

Utformningen av regelverken rörande skatteavdrag för ersättning för arbete liksom uttag av arbetsgivaravgifter bygger på att den som utger ersättningen har ställning som arbetsgivare (upppdragsgivare) i förhållande till den till vilken ersättning utbetalas. I fråga om ersättning som utbetalas av en entreprenörsansvarig till en anställd hos en underentreprenör finns däremot ingen sådan arbetsgivare- arbetstagare-relation. När man beaktar den problematik som uppstår för en entreprenör som har att göra en utbetalning på grund av entreprenörsansvaret tydliggörs att det här inte är fråga om ersättning för arbete i skatteförfarandelagens mening. Till skillnad från en

arbetsgivare har inte entreprenören som gör en utbetalning på grund av entreprenörens ansvar någon insyn i underentreprenörens och den anställdes skatterättsliga status. Samma förhållande gäller beträffande arbetsgivaravgifter. Följande exempel på frågeställningar kan nämnas.

Har underentreprenören fast driftställe i Sverige eller inte? Hur lång tid avses den anställdes vistelse i Sverige vara? Är det fråga om stadigvarande vistelse eller inte? Är det fråga om SINK-beskattningskrävs särskild hantering. Är i ett sådant fall underentreprenören hemmahörande i utlandet ska något skatteavdrag inte göras. När det gäller arbetsgivaravgifter är en avgörande fråga om arbetet väntas pågå längre tid än 12 månader och även det förhållandet om den utsända ersätter någon som fullgjort en 12-månadersperiod. Har underentreprenören inte fast driftställe i Sverige kan denne ingå en överenskommelse med den anställda som innebär att den anställda betalar avgifterna.

Detta är några av de frågor som den entreprenöransvarige har att besvara för att kunna hantera skatter och avgifter. Frågor som inte är möjliga för denne att besvara med någon form av säkerhet. Det är i allra högsta grad obestämt hur skatter och avgifter ska hanteras, bl.a. till vilket lands skattemyndighet (Sverige eller utsändningslandet) eventuella arbetsgivaravgifter ska betalas. Det finns kraftiga sanktioner på skatteområdet bl.a. skattetillägg, diverse tvångsåtgärder, skatterättsligt företräde svar m.m. som skattskyldiga riskeras att drabbas av om felaktigheter begås. Därmed måste också ställas krav på klar och tydlig lagstiftningen.

Det är oklart vad som avses i promemorian med uttalandet att ersättningen bör betraktas som ersättning för utfört arbete. Om avsikten är att lagstifta genom att i motiven uttala att betalningen bör betraktas som ersättning för arbete strider detta mot legalitetsprincipen i svensk rätt. Om avsikten i stället är att beskriva gällande rätt framstår uttalandet närmast som en vag gissning. Oavsett vilket skulle ett genomförande av förslaget i promemorian leda till stor rättsosäkerhet för den som har att betala skatter och avgifter grundat på entreprenöransvar. Förslaget kan därför inte läggas till grund för lagstiftning.

4.16 En sammanhållen EU-rättslig prövning

Att de befintliga svenska reglerna och systemen inte anses vara tillräckliga för att skydda utstationerade arbetstagare är en märklig slutsats eftersom det inte på något sätt dokumenterats att de befintliga svenska reglerna har givit upphov till några problem som kan motivera införandet av förslagen i promemorian.

Mot bakgrund av att företagen har möjlighet att genomföra kontrollåtgärder för att undslippa ansvar och svårigheter och kostnader för en enskild arbetstagare att rättsligen inkräva betalning från en entreprenör i kedjan kan man rimligen ställa sig fråga om det förslagna systemet med entreprenörsansvar är på något sätt bättre än det befintliga systemet som det redogörs för i promemorian 4.1.2. Svenskt Näringsliv

delar alltså inte promemorians slutsats att det befintliga systemet skulle vara otillräckligt. Tvärtom anser Svenskt Näringsliv att det befintliga systemet uppfyller de krav som kan ställas och därmed är förslaget onödigt och oproportionerligt.

Proportionalitetsprövning av förslaget om entreprenörsansvar

Som konstateras i promemorian (4.1.2, sid 52), finns det inte några dokumenterade fall som visar på att det befintliga systemet har givit upphov till några problem, därför är det fel att införa ett entreprenörsansvar, det finns helt enkelt inget behov. Att under sådana förhållande dessutom överimplementera tillämpningsdirektivet är inte bara fel utan även såväl onödigt som oproportionerligt.

I promemorian medges (sid 108 f) att ett solidariskt entreprenörsansvar kan ha negativa effekter genom att det är svårt för entreprenörer högre upp i en entreprenadkedja att ha insyn och kontroll över förhållanden längre ned i kedjan. Detta anses emellertid promemorian kunna kompenseras av att det införs ansvarsfrihet för den entreprenör som har vidtagit rimliga kontrollåtgärder. För det företag som ingår i en entreprenadkedja och som inte ens känt till samtliga företag i kedjan och därmed heller inte har kunnat vidta rimliga kontrollåtgärder innebär möjligheten att videra rimliga kontrollåtgärder endast en teoretisk kompensation. Det företaget får stå för kostnaderna för ett annat företags okunskap eller felande.

6. Ikraftträdande och behovet av övergångsbestämmelser.

Enligt förslaget ska även vid pågående utstationering, bestämmelsen om rätt för utstationerad arbetstagare till arbets- och anställningsvillkor i svenskt kollektivavtal tillämpas redan från och med ikraftträdandet.

Svenskt Näringsliv kan inte dela promemorias inställning till synsättet att göra undantag från principen att ny lagstiftning endast ska gälla rättsförhållanden som ingåtts efter ikraftträdandet när det gäller utstationerade arbetstagares rätt att göra gällande kollektivavtalsvillkor i domstol. Förslaget skulle i praktiken innebära en retroaktiv lagstiftning och kan rubba förutsättningarna för redan ingångna entreprenadavtal.

Detta blir dessutom extra påtagligt eftersom ikraftträdandet ska ske med så kort framförhållning.

7. Konsekvensbeskrivning

7.4.1 Rätt till kollektivavtal

Föreningen delar inte utredningens slutsats (sid 127) att förslaget kan förbättra konkurrensförhållandena på svenska marknaden, vilket skulle gynna samtliga företag. Förslaget missgynnar och stänger ute utländska företag genom att hårdare krav

ställs på dem än på svenska företag, vilket ökar risken i affärsrelationer med sådana företag. Det kommer att innebära att färre utländska företag och deras anställda får möjlighet att komma till Sverige för att arbeta.

7.4.2 Entreprenörsansvar

Konsekvenser för företag och påverkan på konkurrensförhållanden (sid 132):

Svenskt Näringsliv delar inte utredningens uppfattning att antalet tvister om entreprenörsansvar kommer vara få. Åtminstone initialt kommer det säkert uppstå många tvister rörande bl.a. omfattningen av rimliga kontrollåtgärder. Ur ett företagarperspektiv är det dessutom extra allvarligt att många företag trots eventuell vinst i domstolen kommer finna att det inte finns någon arbetstagare som kommer klara av de rättegångskostnader som en tappande part i domstol normalt ska bära.

(sid 134)

Svenskt Näringsliv delar inte promemorias slutsats att möjligheten att vidta rimliga kontrollåtgärder skulle motverka att seriösa och väl lämpade företag från andra länder väljs bort för att undvika svårförutsebara risker. Tvärtom anser Svenskt Näringsliv att det är just avseende de utländska företagen som det kommer vara svårare att genomföra rimliga kontrollåtgärder och därmed finns en uppenbar risk att en uppdragsgivare kommer, allt annat lika, hellre välja ett inhemskt företag, framför ett lika kvalificerat utländskt företag. Det är mot den bakgrunden synnerligen viktigt att de utländska företagen på ett lättillgängligt sätt kan skaffa sig kännedom om exakt vilka krav som ska vara uppfyllda för att kunna få uppdrag i Sverige.

Kostnader för införande av nya rutiner (sid 136)

Utredningen utgår från att ett mindre företag sällan anlitar underentreprenörer, vilket måhända är statistiskt korrekt. Detta innebär inte att behovet av att göra rimliga kontrollåtgärder bortfaller eftersom även de mindre företagen kan stå som ansvariga för regresskrav och för att freda sig mot detta måste de vidta rimliga kontrollåtgärder.

Föreningen delar heller inte utredningens uppfattning att vidtagande av "rimliga kontrollåtgärder" skulle kunna utföras inom 30 minuter. För att "rimliga kontrollåtgärder" ska kunna utstå en hård kontroll i en eventuell rättslig prövning bör den nog utföras med större noggrannhet än vad som kan utföras på 30 minuter.

7.5 Förslagets förenlighet med EU-rätten och övriga internationella åtaganden

7.5.1 Rätt till kollektivavtalsvillkor

Förslaget innebär ett missgynnande av utstationerade företag och deras anställda eftersom risken att anlita dem jämfört med svenska företag och deras anställda

ökar. Effekten av att utländska och svenska företag inte behandlas lika blir naturligtvis att utländska företag och deras anställda får det svårare att verka i Sverige. Därför kan det ifrågasättas om förslaget är förenligt med ILO:s konventioner nr 87, 98, 111 och 154.

Den tvingande rätten att åberopa villkor enligt svenska kollektivavtal innebär bl.a. ett intrång i avtalsfriheten samt befintliga möjligheter att organisera sig och kunna tillämpa villkor i andra kollektivavtal. Även den i Sverige normalt självklara rätten att stå utanför en förening och då ha möjlighet att kunna komma överens om andra villkor, åsidosätts.

Förslaget kan vidare stå i strid med EU:s regler om likabehandling och icke diskriminering på den inre marknaden.

7.5.2 Entreprenörsansvar

Svenskt Näringsliv delar inte promemorians slutsats att förslaget inte bedöms få några direkta följder för Sveriges bundenhet av europeiska konventionen 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

Förslaget medför betänkligheter gällande dess förenlighet med skyddet för egendom i artikel 1 i tilläggsprotokollet (den 20 mars 1952) till Europakonventionen. Skyddet för egendom får enbart inskränkas under vissa förutsättningar. Entreprenörsansvaret är att betrakta som en form av egendomsberövande. Om detta ska införas krävs stöd i lag och lagen ska vara tydlig i syfte att göra ingreppen förutsebart. Svenskt Näringsliv anser inte att förslaget uppfyller kravet på förutsebarhet och transparens².

En ytterligare förutsättning för inskränkningar i äganderätten är att det är "nödvändigt" och att det ligger i det "allmännas intresse". Eftersom det inte har gått att belägga att det faktiskt förekommer missförhållanden kan man svårligen hävda att det är "nödvändigt" med inskränkningen av äganderätten.

Detta medför att förslaget kan komma att strida mot Europakonventionen.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Peter Jeppsson

² Evaldsson and others v. Sweden 2007, application no. 75252/01, paragraph 64